

Årlig rapport för tillsyn av stora verkstäder 2020

Framsidas fotografi: Miljöförvaltningen, Anna Vestman

Innehåll

Beskrivning av stora verkstäder.....	3
Beskrivning av tillsynsarbetet	3
Förändringar inom verkstadsbranschen	4
Miljöarbetet hos de stora verkstäderna	4
Miljörapport/årlig rapportering	4
Egenkontroll	5
Energi	5
<i>Goda exempel på arbete/förbättringar inom energiområdet</i>	<i>5</i>
Kemikalier	6
<i>Exempel på arbete/förbättringar inom kemikalieområdet</i>	<i>6</i>
Indikatorer för tillståndet inom området stora verkstäder	7
Tillsynens positiva påverkan på företagen	7
Bilaga.....	9

Beskrivning av stora verkstäder

Det som förvaltningen kallar stora verkstäder omfattar miljöfarliga verksamheter med olika inriktning, såväl stora mekaniska verkstäder, bilverkstäder och olika former av lackerare. Underlaget för tillsynen år 2020 inom Stockholms stad var fem tillståndspliktiga (B)-anläggningar (tillstånd ges av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation) och 37 stycken anläggningar som kräver anmälan (C) enligt 10 § miljöprövningsförordningen (2013:251).

Tillsynsområdet stora verkstäder innefattar också 26 stycken U-anläggningar¹ som bedömts kräva mer/tätare tillsyn än övriga mindre miljöfarliga verksamheter. I förvaltningens tillsynsregister Ecos finns ytterligare ca 500 U-anläggningar (små verkstäder) registrerade. Det är företag som inte omfattas av miljöbalkens krav på tillstånd eller anmälan. Tillsynen över dessa mindre verksamheter rapporteras separat till nämnden.

Beskrivning av tillsynsarbetet

Eftersom det är vitt skilda typer av företag som förvaltningen klassar som stora verkstäder så varierar tillsynsbehovet och därmed också det intervall med vilket de besöks. Generellt är dock tillsynen inriktad på förebyggande verksamhet såsom granskning av kemikalie- och avfallshantering och verksamheterna besöks regelbundet. Inför 2020 planerade förvaltningen att inspektera 24 verksamheter och fysiska/digitala inspektioner genomfördes på 21 företag. Anledningen till att inte samtliga fick en inspektion har att göra med att några av verksamheter lagt nr/flyttat samt svårigheter pga. Covid 19-utbrottet.

Stora verksamheter, som exempelvis Sandvik och System 3R besöks normalt sett varje år. Förutom dessa besök så ingår i den årliga tillsynen följande aktiviteter:

- Granskning av miljörapporter
- Inspektioner i samband med periodisk besiktning
- Inspektioner i samband med anmälningar om förändringar
- Handläggning av anmälningsärenden
- Kommunikation kring mindre förändringar som inte kräver anmälan
- Hantering av klagomål om störningar

¹ U-anläggningar är miljöfarliga verksamheter som varken kräver tillstånd eller anmälan innan verksamheten påbörjas.

- Tillsynsvägledning framförallt rörande tolkning av föreskrifter
- Åtalsanmälningar och förelägganden

Medelstora verksamheter, t.ex. Combi-Lack, Cromtryck och de större bilverkstäderna, besöks vartannat till vart tredje år. Hit hör de 26 stycken U-anläggningar som bedömts kräva mer/tätare tillsyn än övriga mindre verksamheter. De omfattas därför av fast årlig avgift. Några av företagen, 16 stycken, inom kategorin medelstora verksamheter lämnar in årliga rapporter över bl.a. avfallshantering och förbrukning av lösningsmedel.

Denna rapport omfattar verksamheter som inspekterats på plats eller digitalt under året, se tabellen i bilagan. Tillsyn under året har även träffat många andra verksamheter, exempelvis i form av förelägganden, granskningar av inkomna handlingar i samband med anmälningsärenden och telefonsamtal.

Förändringar inom verkstadsbranschen

Här nedan redovisas exempel på förändringar under 2020 som skett hos några av de stora verkstäderna och inom området:

- Bodycote värmebehandling, Gila Produktion, Lackat & Klart, Multi Cad, Nitro Neon samt Mekonomen Gärdet har flyttat eller lagt ner sina verksamheter i kommunen.
- Inom småverkstadstillsynen upptäcktes att fyra företag har så pass omfattande verksamheter att de från och med år 2021 kommer att betala fast årlig avgift och därmed ingår i branschen stora verkstäder.
- Under senhösten (1 november) infördes krav på att företag digitalt ska registrera när farligt avfall körs bort från deras verksamheter. Avfallsregistret administreras av Naturvårdsverket och förvaltningen har informerat verksamheterna inom branschen om regeländringen.

Miljöarbetet hos de stora verkstäderna

Miljörapport/årlig rapportering

I bilagan listas de 21 företag som fick minst ett fysiskt eller digitalt tillsynsbesök under perioden januari-december 2020. Fem företag omfattades av kravet på miljörapport och 16 företag lämnade årsrapport. Syftet med miljö- respektive årsrapport är att tillsynsmyndigheten fortlöpande ska få in de uppgifter som behövs

för att kunna bedriva en effektiv kontroll av verksamheternas miljöpåverkan. Rapporterna innehåller t.ex. uppgift om mängd och typ av avfall som körts bort och en redovisning av de eventuella incidenter som skett under året. Genom att incidenterna sammanställs kan miljöförvaltningen tydligare se om orsaken har berott på brister i någon del av egenkontrollen. Företagen får en skriftlig eller muntlig återkoppling på det som redovisats i rapporterna.

Egenkontroll

Av bilagan framgår att alla verksamheterna har en godtagbar egenkontroll. Egenkontrollen är företagets egna verktyg för att fortlöpande kontrollera och utvärdera de risker för miljön och människors hälsa som deras verksamhet kan ge upphov till. Under rubrikerna Energi och Kemikalier listas exempel på vad verksamheterna genomfört under 2020 för att utveckla sin egenkontroll och i förlängningen minska sin miljöpåverkan. Ett sätt att kontrollera att ett företag har en god egenkontroll är att exempelvis granska skriftlig dokumentation av rutiner och sedan, inte minst, kontrollera hur rutinerna tillämpas i verkligheten. Egenkontrollen måste genomsyra hela företagets organisation.

Energi

Energifrågor diskuteras med alla typer av verksamheter som miljöförvaltningen har tillsyn över. Det är en tacksam sakfråga då de flesta åtgärder leder till såväl miljövinster som minskade kostnader. I verkstadsbranschen finns det flera företag som har energikrävande processer. Däremot är det inte vanligt att verksamheten äger sina lokaler och därmed har de liten rådighet över uppvärmningen. Verksamheterna har möjlighet att få en timmes gratis rådgivning via Energirådgivningen. Det är en opartisk service från flera kommuner i Stockholmsregionen. I samband med tillsynen upplyser förvaltningen om detta.

Goda exempel på arbete/förbättringar inom energiområdet

- STHLM Biltjänster har minskat sin energiförbrukning genom många insatser, exempelvis återvinning av värme från lackboxen, utbyte av samtliga lysrörsarmaturer till LED, nyare och bättre isolerade portar.
- Lesjöfors har bytt ut tryckluftsledningar för att komma till rätta med läckor. På så vis kommer inte kompressorn att behöva jobba för att hålla upp trycket i onödan och därmed minskar energiförbrukningen.

Kemikalier

Alla tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter som hanterar kemiska produkter ska ha en förteckning över dessa produkter. Syftet med förteckningen är att företaget ska få en säkrare hantering av kemikalierna och bl.a. kunna göra aktiva val genom att byta ut miljö- och hälsofarliga produkter mot sådana som ger en mindre påverkan på miljö och hälsa.

De tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheterna som inspekterats har under 2020 visat sig ha en godtagbar kemikalieförteckning.

Genom att ta reda på vilka ämnen som ingår i de kemiska produkter som används i verksamheten så kan ett än mer effektivt arbete med substitution av kemikalier bedrivas. Målet är att få bort produkter som innehåller s.k. utfasnings- och riskminskningsämnen.

Så kallade U-verksamheter har ingen formell skyldighet att vara sig ha en skriftlig dokumentation av sin egenkontroll eller en skriftlig förteckning över sina kemiska produkter: Det finns dock exempel på företag, främst sådana som tidigare klassats som anmälningspliktiga eller större bilverkstäder, som ändå har en sådan skriftlig dokumentation. Förvaltningen bedömer att det här arbetet är nödvändigt för att verksamheterna ska kunna få en överblick av de kemikalier de använder. Därför har förvaltningen under 2020 fortsatt jobba med att få de besökta U-verksamheterna att börja upprätta kemikalieförteckningar. Fyra av de sex inspekterade U-verksamheterna hade en godtagbar kemikalieförteckning. Arbetet fortsätter under 2021. Läs mer under avsnittet om indikatorer.

Exempel på arbete/förbättringar inom kemikalieområdet

Lesjöfors har bytt skärvätska som innehållit ett ämne (borsyra) på kandidatlistan. Nya skärvätskan är dessutom bättre ur arbetsmiljösynpunkt. Samma företag har även ändrat sin oljehärdning och härdar med kall luft istället för olja.

Indikatorer för tillståndet inom området stora verkstäder

Indikator och årsmål

Indikator	Årsmål	Utfall
Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sin energianvändning (objekt med årsavgift)	100 %	100 %
Andelen U-verksamheter (med fast årlig avgift) som har en godtagbar kemikalieförteckning	100 %	67 %
Andel företag som bedöms ha god egenkontroll	100 %	100 %

För att försöka mäta nyttan av tillsynen finns indikatorer. Samtliga besökta företag som betalar fast årlig avgift uppfyller målet om effektivisering av energianvändning. När det gäller målet om kemikalieförteckning är det en ny indikator från och med 2018. Det som redovisas här i rapporten är hur de besökta U-verksamheterna, under 2020, uppfyller målet. Förvaltningen kommer att jobba vidare med kemikalieförteckningar under 2021 och ambitionen är att tillsynen successivt ska leda till att alla företag har en godtagbar kemikalieförteckning.

Tillsynens positiva påverkan på företagen

Det går inte att enbart använda indikatorerna ovan för att se om tillståndet hos de stora verkstäderna blivit bättre under 2020 jämfört med tidigare år. Indikatorn gällande energi har haft ett utfall på 100 % flera år i rad och indikatorn för kemikalieförteckningar är relativt ny.

Det som istället tydligt märks är att företag som fått ett eller flera tillsynsbesök får en positiv utveckling när det gäller sitt miljöarbete. Verksamheten kommer igång med att ta reda på vilken miljöpåverkan de har och jobbar sedan vidare utifrån det. Vid nästa inspektionstillfälle är det oftast färre brister och inspektionen kan genomföras på ett mer effektivt sätt eftersom förvaltningen och företagen fått ett mer likartat sätt att diskutera kring miljöfrågorna.

Energifrågorna är ett tydligt exempel. Första gången tillsynen tar upp dessa hos medelstora U-verksamheter så anser många företag att det inte är ett prioriterat område. Vid de efterföljande inspektionerna har kunskapsnivån höjts och verksamheterna visar ett betydligt större intresse och har börjat tänka i nya banor. Stora verksamheter har ofta ett mer aktivt arbete med att energieffekti-

visera sina processer. Praktiska goda exempel på vad som hänt under 2020 nämns ovan under avsnitten Energi och Kemikalier.

Bilaga

Sammanställning av branschens tillsyn (besökta verksamheter) under 2020 samt bedömning av egenkontroll och kemikalieförteckning

Objekt	Prövn.nivå	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
Bavaria Stockholm	U	X		X			
Beckholmens Dockförening	C	X					
Bodycote Värmebehandling	C	X		X			X
Combi-Lack	C	X		X			X
Dentatus	B	X		X		X	
Europeiska Motor (Vällingby)	U	X		X			
Hedin Bil Stockholm, Akalla	C	X		X			
Hyperion	B	X		X		X	
Högdalens Bil & Skadecenter	C	X	X				
Lesjöfors Stockholms Fjäder	C	X		X			X
Multi Cad i Stockholm	B	X		X		X	

Objekt	Prövn.nivå	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
NTM Service AB	U	X			X		
Peab Drift underhåll Kvastvägen	U	X		X			
Werksta/PrimeCar Skadecenter	C	X		X			
STHLM Biltjänster	C	X		X			
Stockholms Industrilack	C	X		X			X
Stockholms inredningsnickeri	C	X		X			
Stockholms Reparationsvarv AB	C	X		X			X
Swecon Anläggningsmaskiner	U	X		X			
Sydhammens Trailer Service	U	X			X		
System 3r International	C	X		X			X